

Elazığ'dan Yükselen Ses: Gençosmanoğlu

Mitat DURMUŞ*

*“ Ben Tanrıdağı'nda bir bozkurttan doğmuşum
Işıklarla Yıkanmış, erlikle yoğrulmuşum...
Fazilet güneşiyle koyun koyuna yattım;
Celadette şahlandım, gururla at oynattım...
Yaydım medeniyeti, Asya' dan dört bucağa,
Yıldızlarla seviştim ayla kucak kucağa;*

(Bozkurtların Ruhı, s.1)

...mısralarıyla şahsiyetinin tablosunu çizen şair Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu, 1929 yılında Elazığ'ın Ağın İlçesi Tarağası mahallesinde dünyaya geldi. Babası, Ağın İlçesinin tanınmış şahsiyetlerinden Mehmed Said Efendi'dir. Annesi, yine aynı ilçeden olan Zeynep Hanım'dır.

Gençosmanoğlu, ilkokulu Ağın ilçesinde tamamladıktan sonra Akçadağ Köy Enstitüsü'ne kayıt yaptırır. Buradan mezun olunca öğretmenlik sanatıyla iştiğâl eder. Öğretmenlik vazifesini yaparken ilk hanımı Naciye Hanım'la evlenir. Naciye Hanım'dan; Talat, Nihat ve Mefkûre isimli üç çocuğu olur. On sekiz yıl öğretmenlik yapan N.Y. Gençosmanoğlu, daha sonra İlköğretim müfettişliğine atanır. Bu görevde iken Elazığ'ın Palu ilçesinde Kısmet Hanım ile ikinci evliliğini yapar. Kısmet Hanım'dan da; Ayhanım, Aybek, Aygün, Murat, Gökbörü isminde beş çocuğu dünyaya gelen Gençosmanoğlu, ilköğretim müfettişliği görevinden Milli Eğitim Bakanlığı Yayınlar Genel Müdürlüğünde Şube Müdür Yardımcısı olarak göreve başlar. Kısa bir müddet bu görevde çalışan şair, daha sonra sırasıyla Şube Müdürlüğü, Genel Müdür Yardımcılığı, İstanbul'da Devlet Kitapları Müdürlüğü, Türk Musikisi Konservatuvarı Genel Sekreterliği yapar.

Devlet memurluğunun çeşitli kademelerinde çalışan şair, 1978 yılında emekliye ayrılır. Emekliliğinden sonra 4 yıl Türk Edebiyatı Müdürlüğü yapar. 1982 yılında Doğu Türkistan Vakfı Müdürlüğü görevinde iken “Doğu Türkistan'ın Sesi ” adlı dergiyi çıkarır. Altı yıl bu görevde

* Özel Bilgem Lisesi Edebiyat Öğretmeni (Elazığ)

kalan şair, 1988 yılında Türkiye Gazetesi'nde " kültür – sanat " yönetmeni olarak çalışmaya başladı. 21 Ağustos 1992 tarihinde Hakk'ın rahmetine kavuştuğunda da halen bu görevini sürdürmekte idi.

Amelleri, emellerine uygun bir yaşayış örneği sunan N.Y. Gençosmanoğlu, sanat hayatına Elazığ' da çıkmakta olan mahallî gazetelerde başladı. Uluova, Turan gibi gazetelerde ilk şiirlerini yayımladı. İlk şiir kitabı olan "Bozkurtların Ruhu" adlı eserinde Yıldırım Niyazi Gençaydın ismini kullanan şair, daha sonraki eserlerinde Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu ismini kullanır.

Sanatkârın beşerî hayatından çok biz onun beşeri hayat süresince geçirdiği merhalelerin ve rûh hallerinin eserindeki yansımaları tahlil ettiğimizden dolayı, Sanatkâr edebî varlığı ile yaşar. Zirâ eser, sanatkârın kristalize olmuş küçük ve orijinal bir serüveni yansıtır. Bütün edebî eserler de böylesine şahsî ve muhterem bir serüveni içinde barındırmakla, cemiyetin nüvesi olan fertte, maşerî vicdanın sesini yakalamaya çalışır. Biz de bu minval üzere Gençosmanoğlu'nun edebî şahsiyetini tahlil edelim.

" Bayrağım, kılıcım, atım;

Dinim, tarihim, sanatım.

Benim ulu kainatım

Kaleme, kağıda sığmaz. "

(Destanlar Burcu. s.22)

diyen Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu, on beş on altı yaşlarında şiir yazmaya başlar. Lise yıllarında yazmış olduğu şiirlerini Elazığ' n mahalli gazete ve derfîlerinde yayımlar. Bu dönem şiirlerinde lirizm önsafta olup, şiir dilini kullanma bakımından gelecekte büyük bir şair olacağına istidadını o zamandan göstermiştir. İlk şiir kitabı " Bozkurtların Ruhu " adlı eserini yayımladığı zaman (1952) yirmi üç yaşında olan Gençosmanoğlu, şiirlerinden de anlaşılacağı üzere, dönemin içtimaî, siyasî ve kültürel hayatına vakıf bir şahsiyettir.

N. Yıldırım Gençosmanoğlu, tarihi, şuur ve ahlakî misyonla mazi ile âtî arasındaki köprüde hal tercümemizi yapar. Onun edebî şahsiyetini bir cümle ile ifade etmek gerekirse, "**Türk insanının tip sosyolojisini şiirle tahlil etmeyi başaran adam.**" denilebilir. Gerçekten de N. Yıldırım Gençosmanoğlu, ilk şiir kitabına kadar bir bütün halinde incelendiğinde, kültür hayatı içinde hem kültüre şekil veren hem de verdiği şekle göre kendini düzenleyen insan tipini tahlile çalışır.

Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı içerisinde N. Yıldırım Gençosmanoğlu, bu döneme sığmayan şahsına münhasır bir karakter arz eder. Edebiyatımızda Yahya Kemal Beyatlı ile başlayan milli kaynaklara yönelme hareketi, N. Yıldırım Gençosmanoğlu'nda zirveye ulaşır. Tanzimat döneminden itibaren başlayan aydının kendine yabancılaşma temi gerek estetik zevk unsurları bakımından olsun, gerekse içtimai ve kültürel bakımdan olsun tam bir müstağriplik dönemi yaşamıştır. Böylece edebiyatımız bir gölge edebiyatı düşüncemiz bir gölge düşünce olmuştur.¹ Hal böyle olunca kültürümüz keşfedilmemiş yıldızlar gibi, kendi semalarında ve yarattığı güzelliğin şaşaası içinde münzevi fakat emsalsiz olarak parlamaktadır. N. Yıldırım Gençosmanoğlu, kendi semalarında gördüğünün, hissettiğini izahını şiirlerinde dile getirir;

“Köklerinden koptu okumuşların / Batıyı put yaptı okumuşların, / Yaptığına taptı okumuşların... / Ey Türk! Kendine Dön! / Yad, yaban nene / Kalk, doğrul yerinden, yürü, geç öne” (K.E.s.91) diyerek kendine dönüşün önemi üzerinde durur ve destanlarımızı manzum hale getirmenin gayreti içine girer. Çünkü Hilmi Ziya Ülken'in ifadesiyle; “Galip veya mağlup, zengin veya fakir bütün milletlerin istikametlerini tayin eden destanlardır.”²

Gençosmanoğlu, Tercüman Gazetesi'nin 25 Kasım 1984 tarihi sayısında kendisiyle yapılan bir sohbette, destan türü hakkındaki görüşlerini şöyle dile getirir;

“Hiçbir şiir Ulubatlı Pasan'ın Bizans surlarına bayrak dikmesi, Genç Osman'ın kelle koltukta “Allah Allah” diyerek Bağdat'a girmesi, Malazgirt'te Türk ordusunun kendisinden dört kat üstün düşman kuvvetlerine karşı zafer kazanması kadar güzel olamaz. Ben bunun için destana hayranım ve destan yazıyorum.

Destan, insanın bir anlık duygulanması ile yazılabilecek bir şiir türü değildir. Geçmişe ait oldukları için araştırma gerektirir. Geniş bir dil ve tarih kültürü icap ettirir. Sabırlı ve çileli bir çalışma gerektirir. Bu yüzden, şairlerimiz, başlangıçta şiir yazmaya hevesleniyor fakat işin zorluğun anlayınca bırakıyorlar.”³

Niyazi Yıldırım'ın sabırlı ve sebatlı çalışması, onun ruh dünyasını aziz kılmıştır. Çünkü kültürün şuuruna sahip bir kimse kendini ve yüksek manevi tatmin vasıtası olan bilgi hazinesinde görür. Yine aynı insan hayatı, şuurundaki bilgi hazinesinin tesbit ettiği istikamette düzenler, yaşama hedefi belirlediği için de karamsarlığa düşmez. Tanzimat ve sonraki dönemlerde, gerek Servet-i Fünun, Fecr-i Ati ve gereksiz bunu takip eden edebi anlayışlardaki maraziliğin kaynağı,

¹ Cemil Meriç, **Bu Ülke**, İletişim Yay. İst. 1992, s.137

² Nihal Atsız, **Türk Tarihinde Meseleler**, İst. 1990, s.133

³ **Tercüman Gazetesi**, 25 Kasım 1984, s.4

kültür şuuruyla ulaşılan bilgi hazinesinden mahrum olmaktan kaynaklanır. Mazi, hal ve istikbalin kurtuluşudur. Tefvik Fikret, maziye unuttuğu için marazi, Yahya Kemal maziye her dem yeniden tanıttığı için aziz bir hayat yaşar. İşte Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu'nun hayatını aziz kılan unsur da onun her dem mazi ile hem dem olmasından kaynaklanır ; *“Kuşa misal can dediğin / Suya misal kan dediğin / Bilenir iman dediğin / Ataların yadı ile...”* (A.E.D. s.10)

O, hayatında bir hedef belirlemiş, kalemini de bu uğurda kullanmıştır. N. Yıldırım Gençosmanoğlu'nun hedefini, şiirlerini tematik yönden incelerken belirttiğimiz için burada ayriyeten tekrar etmeyeceğiz lakin hatırlatmak babından O'nun hedefini; Türk dilinin, dinini, devletinin, kültürünün, tefekkürünü, vatanının... ilh. Türklüğün yaşaması ve yaşatılması olduğunu söyleyebiliriz. Bu mefkûre; *“Yeryüzünde varsa bir tek soydaşım / Ezilmiş, tutsak... / En son damarımda bir damla kanım / Kalıncaya dek / Vuruşacağım. / Kanımla sulanmış her karış toprak / Benim oluncaya dek vuruşacağım.”* (K.E., s.72) mısralarında kendini gösterir. “Kür Şad İhtilali Destanı”nda Kür Şad'ın kırk arkadaşı ile verdiği mücadele hasıl Türklüğün yaşaması içinse edebiyatımızda N. Yıldırım Gençosmanoğlu'nun şiirleriyle verdiği mücadele de aynan öyledir. N. Yıldırım destanlar ile alakamızın nerede ise tamamen koparıldığı bir dönemde hem destanlarımız nazma çekmiş hem de bir destan olmuştur. Çünkü gerek İslamiyet öncesi dönemin kültür hayatının ve gerekse İslami dönemde şekillenen Türk – İslam kültür hayatının en ince noktalarına kadar nüfuz edebilmiş ve bütün sosyal değerleri ile zihinlere sindirilip, gönüllerde hissedilen bir idrak olgunluğuna ulaşmış olan hayat üslubumuzu şiirlerinde dile getirmiştir.

Firdevsî'nin “Şehname” ile Fars milletine yeniden can vermesi gibi Gençosmanoğlu da destanlarımıza yönelmekle millet hafızamıza dikilmiş olan abideleri gün ışığına çıkarmış kayıplar âleminde kayıp olan neslin, tekrar kendine dönmesine ve ilhamına kendi cevherlerinden almasına vesile olmuştur.

Şair, bir milletin namus bekçisi olduğu gibi, o milletin vicdanıdır da. Milletin vicdanı olduğu için, içtimai hayatın vakaları şairin gönlünde sükût bulur ve edebi metin, şairin gönül aynasından vakaların bir milli vicdan terazisinde tartılarak incelenmesi oluverir. N.Y. Gençosmanoğlu, Cumhuriyet döneminde maziye bakış açısının ne olması gerektiğini ve vakaların milli vicdanda görülmesi nasıl icap ediyorsa o şekilde görülmesini sağlayan bir şairdir. O'nun gönlünü Türk'ün kıymetler hazinesi süsler. Dolayısıyla bu gönül sesine, bizim milli vicdanımızın yankısı olarak kulak vermek gerekir.

N. Yıldırım Gençosmanoğlu'nun Türk dilini kullanmadaki başarısı ile Türk'ün yiğitliği, kahramanlığı, faziletleri en güzel ve en coşkulu şeklini bulmuştur. Yaşamaktan yazmaya vakit bulamadığımız destan hayatımız ve destani tarihimiz sanki hep onu beklemiş gibidir.

N. Yıldırım Gençosmanoğlu'nun şiirleri kronolojik bir sıra izlenerek tahlil edildiğinde, karşımıza Türklerin tarihe doğduğu günden, hâle kadar ki bir sürenin izlendiği görülecektir. Bu süreç içinde N. Yıldırım Gençosmanoğlu'nun Türk'ün hayat üslûbunu, imanını, ihlasını, sevdasını, vakar ve şecaatini tahlil ettiğini görürüz. Gök Tanrı inancı ve onun şekillendirdiği dışa dönük insan tipinden yani Alp tipinden, İslamî dönemde şekillenen Alp – Eren tipine geçişi şiirlerin muhtevasında bulmamız mümkündür. Fakat bu geçişlerde dikkati çeken ve oldukça önemli olan bir hususiyet şudur ki, bu şairin yetiştiği döneme kadar da varlığını devam ettirmiştir. Geçişlerdeki değişme sadece kelimelerde olmuştur. Yani Alp tipinden Alp-Eren tipine geçişte veya Gök Tanrı inancından İslamiyet'e geçişte insanımızın ruhi düzeni değişmemiş, bu ruhi düzeni ifade edecek olan kelimelerde değişiklik olmuştur. N. Yıldırım Gençosmanoğlu, Türk tefekkür ruhunu her şeyden üstün sayıyordu. Bu ruhu bütün yönleriyle kapsayacak olan Müslümanlığın kabulü ile Türk ruhunda değişiklik yapmak onu İslam ruhu ile mecz eder ve Türk-İslam tefekkürü şairin, bütün meseleleri üzerinde tarttığı, ölçüp biçtiği bir mizan olur. Bu meseleler içtimai, siyasi, kültürel veya bedii hususlar olabilir. İslamiyet onda Türk ruhunca kabul edilmiş bir dindir. Hal böyle olunca aynı dine mensup milletler arasındaki insan tiplerinin farklılığını bir sosyolog nazarıyla incelemiş ve "Reddiye" adlı şiirinde bunu şöyle dile getirmiştir;

"Gönümdeki od sönmez aksa da kanım,

Hakk'a ve hürriyete vardır imanım.

Ezelden beri Türk'üm ve Müslümanım

Tungan emez!

Türk'üm! Cümle cihanda ünüm aşikar

Türk'üm ve Müslümanım!

Dinim aşikar

Düşmanlarıma karşı kinim aşikardır

Pinhan emez!..."

(D.B.,s.125)

derken “Tungan” kelimesi ile Çinli Müslüman’ı kastetmiştir. Böyle Çinli Müslüman olmadığını, Müslüman bir Türk olduğunu ifade eder. “Ezelden beri Türk’üm ve Müslümanım!” demesiyle ve Gök Tanrı inancını lügat manasından çıkarıp ruhu bir manada değerlendirerek az önce de ifade ettiğimiz gibi geçişlerdeki değişikliği kelimelere yükler. Fakat değişmeyen ilahi tanzime tabi bir ruh yapısının olmasıdır. Böylece İslamiyet’ten önceki Türklerin yaşamı, İslami bir karakter arzeder. Zira Gök Tanrı inancında da tevhedci bir yapı esastır.⁴

“Tuğ budur, tef budu, zil budur.

Elli bin kabzada el budur...

Mete’den Mehmed’e yol budur,

Tanrı Tek... Tanrı Tek.. Tanrı Tek...”

(M.D.,s.51)

İşte N. Yıldırım Gençosmanoğlu’nun şiirlerine kıymet katan özelliklerinden birisi de sosyolog nazarıyla Türklüğün tarihi gelişimini tahlil etmiş olmasıdır. Bu karakteri onun “Edebi Bir Sosyolog” olmasına vesiledir. Şair’in vazifesi edebi sosyolog olarak sosyal vakaların milli vicdanca tahlili iken edebiyat bilimcilerin vazifesi ise şairi tahlil etmek olacaktır. Biz şiirleri tematik yönden incelerken aslında şairin edebi şahsiyetini tahlil ettik. Vakalara kendi vadisinde nasıl nüfus edebildiğini açıklamaya çalıştık.

Gençosmanoğlu, edebiyat dünyamızda Türkçü ve Turancı olarak tanınan Hüseyin Nihal Atsız’ın büyük tesiri altındadır. Gençosmanoğlu *Bozkurtların Destanı* adlı şiir kitabını, Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* adlı romanından esinlenerek manzum hale getirilmiştir. Şairde görülen bu zahiri tesir, aslında tesir olmaktan ziyade milli vicdana akseden olayların sanatkar gönlündeki aksinin beraberliğidir. N. Yıldırım Gençosmanoğlu’nun Türkçü ve Turancı bir şair olması Atsız’ın tesirinde kalarak oldu, demek yanlış bir kanaati belirtir. Çünkü o, yaşadığı Harput güzidesinde ruhunun, imanının ve fikrinin düzenlenmesini sağlamış Selçuklu- Artuklu ruhu üzerinde yaşamış, bu ruhun kendine verdiği misyonun canlanmasına belki Atsız vesile olmuştur.

O, şiirlerin haricinde sadece isminin tahlil edilmesiyle de şahsiyetini gösterir. Zira ilk kitabı *Bozkurtların Ruhu* adlı eserini Yıldırım Niyazi Gençaydın ismi ile yayınladı. Ve şiirleri, genç bir aydının kaleminden düşen yıldırımlardır. “Daha sonra soyadı Gençosmanoğlu olur. Bu isim onu belki destan kahramanı yapmaz, ama destanlar yazan bir kahraman yapar. Aynen altında imza olmadığı halde içinde yürek olan türkülerimiz gibi... 23 yaşında yayınladığı *Bozkurtların*

⁴ Amiran Kurktan Bilgiseven, “*Türk Kimlik Yapısında İslami Değerler*”, **Türk Yurdu**, S.66, Şubat 1993, s.19

Ruhu adlı kitabı ki içinde 15-16 yaşlarında yazdığı şiirleri de vardır – onun gerçekten genç bir aydın olduğunu gösterir.

Mehmet Akif Ersoy'un yazıp millete armağan ettiği İstiklal Marşı adlı şiiri olmadan nasıl bayrak töreni yapılmazsa Gençosmanoğlu'nun Malazgirt Marşı adlı şiiri olmadan da Malazgirt Zaferi töreni yapılamaz;

*“Aylardan Ağustos, günlerden Cuma,
Gün doğmadan evvel iklim-i Rum'a
Bozkurtlar ordusu geçti hücüma...
Yeni bir şevk ile gürlendi gökler...
Ya Allah... Bismillah... Allahuekber!...”*

(M.D.s.93)

Ve yine mehter musikisi dinlenirken N. Yıldırım Gençosmanoğlu'nun hatırlanmaması düşünülemez;

*“En güzel marşını vurmada mehter:
Ya Allah... Bismillah... Allahuekber...”*

(M.D.,s.94)

Şairin şiir dili de mehter musikisi gibi, insanı vecde getirecek coşkunluğa sahiptir. Ona göre şiir demek Türkçe demektir. Çünkü Türkçe, Türk'ün ses bayrağıdır. N.Y. Gençosmanoğlu'nun gönlü bu bayrakla dağlanır. Tercüman Gazetesi'nin yine 25 Kasım 1984 tarihli nüshasında yaptığı sohbet, dil hakkındaki görüşlerini şöyle dile getirir;

“Dili en güzel kullanan halktır. Şairin bir kulağı halkın ağzında, yani onun konuşma tarzında olmalıdır. Müslüman olmamız sebebiyle dilimize birçok Arapça köklü kelime girmiştir. Şiir yoluyla da Farsça kelime almışız. Ancak bu gün halkın kullandığı kelimeler ne Arapça ve Farsçadır. Hepsi Türkçedir. Çünkü onlar bu kelimelerin bizim kullandığımız manada kullanmazlar.”

Türk'ün bedii zevki ve gönül aynasında meseleleri izleyen ve Türk'ün ses bayrağıyla bunu ifade eden N. Yıldırım Gençosmanoğlu, dilde ferdi kullanımı yakalamıştır. Şiirin dili, şairin onu ferdi planda kullanımıyla güç kazanır. Hem eski Türkçe kelimeleri, hem Arapça ve Farsça'dan dilimize geçen daha doğrusu sonradan Türkçeleşen kelimeleri ve dış Türklerin ağız özelliklerini dikkate alarak değişik manaları iktiza eden kelimeleri, şiirin bütünlüğü içerisinde seslerin armonisine göre yerleştirmeyi başaran şair, şiire diğer sanat dallarından daha fazla

millilik özelliği kazandıran “dil ile hissetme”⁵ hususiyetini yükleyebilmiştir. Yahya Kemal Beyatlı’nın ;

*“Çık tayy-ı zaman et açılır her yerde
Bir devir geçir istediđin her yerde
Ben hicret edip zamanımızdan yaşadım
İstanbul’u fethettiğimiz günlerde”*
(Rubailer, s.10)

dediği gibi N. Yıldırım Gençosmanoğlu da içindeki devrin dışına çıkarak bir bakmışınız ki Kür Şad ihtilalinde Kara Ozan, Malazgirt Destanı’nda Alp-Eren, bir bakmışınız Kerküklü, Doğu Türkistanlı, Azerbaycanlı... Bala Can oluvermiştir. Tabi bu zamanda hicret edilen yerin ve zamanın dil hususiyetlerini şiirinde aksettirmektedir;

*“Tarihtir adil hakem
Sen kadar men de Türk’em
Sen tek hür Türkiye’msen
Mense esir Kerkük’em*
(D.U., s.33)

Ve yine;

*“Utacılar yaram tımar etmesin
Bunlanırım al bezeği gitmesin
Konçuyum duyarsa usu bitmesin.
Ülkü yarasına ilaç gerekmez”*
(B.R., s.14)

Mısralarında bu dil ve üslup özelliklerini görmemiz mümkündür. Ahmed Hamdi Tanpınar’ın; “Şiirin en yüksek zirvesinin destanı şiir” olduğunu belirtmesi ve N. Yıldırım Gençosmanoğlu’nun destanî şiirde hiç zorlanmadan kelimelerin ritmik uyumunu sağlaması, onun dil ve üslup yönünden başarısını gösterir.

Herkesin üzerinde konuşmak ihtiyacı duyduğu konuları kuru laf kalabalığı olmaktan kurtarıp, aktüel hadiselerin ıstırabını mazi hülyasıyla avutup, Türk dilinin üstün ifade kabiliyetiyle ve gönülleri saran musikisiyle şiirde bir sonuca bağladığını görürüz.

⁵ T.S. Eliot,, **Edebiyat Üzerine Düşünceler**, (Çev.: Sevim Kantarcıoğlu), Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1990, s.183

N. Yıldırım Gençosmanoğlu'nun ebedi şahsiyetini tahlil edince hep Türk tefekkürü, Türk dili, Türk dini... dedik ama nedense şair hiçbir Türk şiir antolojisinde yer almamış, hiçbir ilmi kariyerin kalemine mevzi bahis olmamıştır. Bu durum bizi üzüntüye sevk ederken aklımıza Sevinç Çokum'un Gençosmanoğlu ile ilgili hatırasını anlatırken söylediği şu sözler geliyor.

“ağabey gölgelere gizlenmeyin, ortaya çıkın, bakın bazı şairler nerde bir şiir günü, nerde bir edebiyat toplantısı varsa hemen koşuyor, mikrofonu kapıp varlığını bağıra bağıra kabul ettirmeye çalışıyorlar. Sizin buna ihtiyacınız yok ama şu var ki, bu zamanda reklâmsız, propagandasız kimse kimseyi tanımıyor derdim. O yine yumuşak öfkesiz başıyla, “Sen kendini üzme bacı. Bizi bilen bilir...” derdi.”⁶

N. Yıldırım Gençosmanoğlu, bu ifadesi ile, yazın dünyamızdaki varlığını reklâma değil tarihe bırakmış olduğunu geçen zaman içirensinde kanıtlamıştır.

⁶ Sevinç Çokum, “Kopuz Sustu”, **Türk Edebiyatı Dergisi**, Ekim 1992, s.6